

«Χωράει ο Χριστός στη ζωή μας σήμερα;»

Ομιλία του Μητροπολίτη Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας Ειρηναίου κατά την έναρξη της νέας κατηχητικής περιόδου

Αίθουσα Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου Φλώρινας «Ο Αριστοτέλης»

Φλώρινα 11 Οκτωβρίου 2026

Σεβαστοί μου πατέρες, αγαπητοί μου αδελφοί και αδελφές εν Κυρίω,

Με την τέλεση του Αγιασμού, αρχίζουμε σήμερα τη νέα κατηχητική περίοδο της τοπικής μας Εκκλησίας. Η σημερινή συνάντηση είναι η πρώτη μιας προσπάθειας που θέλουμε εφέτος να αποκτήσει σταθερότητα και συνέχεια. Μία φορά κάθε μήνα, τόσο στη Φλώρινα όσο και στην πόλη της Πτολεμαΐδας, με τη βοήθεια προσκεκλημένων ομιλητών, θα προσπαθούμε να ανοίγουμε θέματα που αγγίζουν την πραγματική ζωή μας: την οικογένεια, τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων, τη γλώσσα και την επικοινωνία, την παιδεία, τις αγωνίες των νέων, τα προβλήματα της καθημερινότητας, την πίστη και την Εκκλησία. Δεν θέλουμε να προσθέσουμε απλώς ακόμη μερικές ομιλίες στο πρόγραμμα της Μητροπόλεώς μας. Θέλουμε να δημιουργήσουμε έναν χώρο σκέψης στον οποίο θα μπορούμε να ακούμε, να ρωτούμε, να προβληματιζόμαστε και κυρίως να βλέπουμε τι έχει να πει ο Χριστός για τη ζωή που ζούμε σήμερα.

Το θέμα της σημερινής μας συναντήσεως επέλεξα να το θέσω με ένα απλό, αλλά ουσιαστικό ερώτημα: «Χωράει ο Χριστός στη ζωή μας σήμερα;» Και αν χωράει, πού ακριβώς Τον τοποθετούμε μέσα στην καθημερινότητά μας; Στην Κυριακή μόνο; Στη δύσκολη ώρα; Στην αρρώστια; Στις μεγάλες γιορτές; Ή μήπως ο Χριστός ζητά να μπει σε ολόκληρη τη ζωή μας, στις αποφάσεις μας, στις σχέσεις μας, στο σπίτι μας, στις χαρές και στις δυσκολίες μας; Και ίσως τελικά αυτό είναι το ουσιαστικό

ερώτημα: όχι μόνο αν χωράει ο Χριστός στη ζωή μας, αλλά αν εμείς Του αφήνουμε χώρο. Χώρο στις αποφάσεις μας, στις σχέσεις μας, στο σπίτι μας, στις χαρές και στις δυσκολίες μας.

Θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε το θέμα μέσα από τρεις απλές σκέψεις. **Πρώτον**, θα δούμε γιατί έχουμε ανάγκη από τον λόγο του Χριστού, για να μη χάσουμε τον προσανατολισμό της ζωής μας. **Δεύτερον**, θα δούμε πώς ο Χριστός μας συναντά μέσα στην Εκκλησία και στα Μυστήριά της, όχι θεωρητικά αλλά πραγματικά, στις πτώσεις, στον πόνο, στη χαρά και στις νέες αρχές μας. **Τρίτον**, θα σταθούμε στην οικογένειά μας, στο σπίτι μας, εκεί όπου σήμερα δίνονται ίσως οι πιο δύσκολες μάχες, και θα αναρωτηθούμε πώς μπορεί ο Χριστός να ξαναγίνει το κέντρο της καθημερινής μας ζωής.

Ας ξεκινήσουμε λοιπόν από το πρώτο.

Πολλές φορές λέμε ότι η εποχή μας έχει χάσει τον προσανατολισμό της. Αλλά ας μη μιλήσουμε μόνο για «την εποχή». Ας μιλήσουμε για μας. Πόσες φορές ξυπνάμε το πρωί και αρχίζουμε να τρέχουμε; Δουλειά, παιδιά, σχολείο, λογαριασμοί, υποχρεώσεις, τηλέφωνα, ειδήσεις, μηνύματα. Περνά η ημέρα και το βράδυ είμαστε εξαντλημένοι. Αν όμως κάποιος μας ρωτήσει: «Προς τα πού τρέχεις; Τι είναι πραγματικά σημαντικό; Τι θέλεις να μείνει από αυτή την ημέρα;», ίσως δυσκολευτούμε να απαντήσουμε. Δεν μας λείπει πάντοτε ο δρόμος. Πολλές φορές μας λείπει ο σωστός προσανατολισμός. Διαβάζουμε στο βιβλίο των Ψαλμών: «Ο λόγος σου είναι λυχνάρι στα βήματά μου και φως στον δρόμο μου».¹ Ας προσέξουμε την εικόνα. Δεν λέει ότι ο λόγος του Θεού είναι ένας προβολέας που μας δείχνει ολόκληρη τη ζωή μας από την αρχή μέχρι το τέλος. Είναι λυχνάρι. Φωτίζει το επόμενο βήμα. Και πολλές φορές αυτό ακριβώς χρειαζόμαστε. Όχι άλματα αλλά βήματα. Όχι να ξέρουμε τι θα γίνει σε δέκα χρόνια, αλλά να ξέρουμε τι πρέπει να

κάνουμε σήμερα. Πώς θα μιλήσω στο παιδί μου σήμερα; Πώς θα φερθώ στον άνθρωπο που με αδίκησε; Θα απαντήσω στον θυμό με θυμό; Θα πω αυτή τη βαριά κουβέντα ή θα συγκρατηθώ; Θα συγχωρήσω ή θα αφήσω την πίκρα να μεγαλώσει;

Γι' αυτό έχουμε όλοι μας ανάγκη την Αγία Γραφή. Όχι ως ένα ιερό βιβλίο που βρίσκεται σε ένα όμορφο σημείο του σπιτιού, αλλά ως λόγο που ανοίγεται και διαβάζεται. Αλήθεια, πόσα χριστιανικά σπίτια έχουν την Καινή Διαθήκη; Πολλά. Πόσα όμως την ανοίγουν; Εκεί βρίσκεται η διαφορά. Μπορούμε να έχουμε την Αγία Γραφή στο εικονοστάσι και να μην της επιτρέπουμε να μπει ποτέ στις αποφάσεις μας. Μπορούμε να ασπαζόμαστε το Ευαγγέλιο στον Ναό και να μη γνωρίζουμε τι λέει αυτό για τη συγχώρηση, την αγάπη και την προσευχή.

Ο Χριστός μας είπε: «Ο άνθρωπος δεν ζει μόνο με ψωμί, αλλά με κάθε λόγο που έρχεται από τον Θεό».² Δεν υποτιμά το ψωμί και τις υλικές ανάγκες μας. Ξέρει ότι ο άνθρωπος πρέπει να εργαστεί, να ζήσει και να θρέψει τα παιδιά του. Μας τονίζει όμως ότι, αν φροντίσουμε μόνο για όσα γεμίζουν το τραπέζι και αφήσουμε άδεια την καρδιά κάποια στιγμή θα αντιληφθούμε ότι κάτι ουσιαστικό μας λείπει. Το γεμάτο τραπέζι δεν εγγυάται μια γεμάτη ζωή. Εδώ ακριβώς βρίσκεται μία μεγάλη πρόκληση για τον χριστιανό και τον προσανατολισμό του. Να μη χωρίζει την πίστη από την καθημερινότητά του. Ο Χριστός δεν είναι μόνο για την Κυριακή το πρωί. Είναι για τη Δευτέρα στη δουλειά, για την Τρίτη στο σπίτι, για την ώρα της έντασης, για τη στιγμή που πρέπει να πάρουμε μία δύσκολη απόφαση. Αν ο Θεός που πιστεύουμε, μένει μόνο μέσα στον Ναό και δεν Τον παίρνουμε μαζί μας όταν επιστρέφουμε στο σπίτι, τότε κάτι δεν έχουμε καταλάβει. Ο ίδιος είπε: «Ήρθα για να έχουν ζωή και να την έχουν σε αφθονία».³ Δεν είπε ότι ήρθε για να έχουμε απλώς μια θρησκευτική συνήθεια ή να το πω καλύτερα ένα καθήκον. Ήρθε

για να έχουμε ζωή. Και η ζωή είναι το σπίτι μας, η εργασία μας, οι σχέσεις μας, το άγχος μας, οι φουρτούνες μας, το γέλιο μας και τα δάκρυά μας. Γι' αυτό και η μεγάλη ερώτηση δεν είναι μόνο «Αν πιστεύω». Είναι: «Τι αλλάζει στη ζωή μου επειδή πιστεύω στον Χριστό;»

Αλλά εδώ μπορεί κάποιος να ρωτήσει: «Σεβασμιώτατε, δηλαδή δεν μπορώ να ζήσω σωστά μόνος μου; Γιατί χρειάζομαι τον κηδεμόνα Χριστό;». Και απαντώ. Είναι αλήθεια ότι μπορούμε να κάνουμε πολλά μόνοι μας. Να εργαστούμε, να μορφωθούμε, να δημιουργήσουμε, να φροντίσουμε την οικογένειά μας. Υπάρχουν άνθρωποι χωρίς ιδιαίτερη σχέση με την Εκκλησία που είναι καλοί, έντιμοι και προσφέρουν. Δεν έχουμε δικαίωμα να το αρνηθούμε και να το κατακρίνουμε. Υπάρχει όμως μία στιγμή κατά την οποία ο άνθρωπος συναντά τα όριά του. Όταν θέλει να συγχωρήσει και δεν μπορεί. Όταν θέλει να αλλάξει και επιστρέφει στο ίδιο πάθος. Όταν πέφτει και δεν βρίσκει τη δύναμη να σηκωθεί. Όταν πονά τόσο, ώστε καμία ανθρώπινη κουβέντα δεν φτάνει. Εκεί καταλαβαίνουμε τον λόγο του Ιησού: «Χωρίς εμένα δεν μπορείτε να κάνετε τίποτε».⁴ Δεν σημαίνει ότι χωρίς Εκείνον δεν μπορούμε να κάνουμε μία δουλειά ή να πετύχουμε έναν στόχο. Σημαίνει ότι χωρίς τη σχέση με την πηγή της ζωής μπορούμε να καταφέρουμε πολλά και, παρ' όλα αυτά, να χάσουμε το ουσιαστικό που είναι η σωτηρία μας. Μπορούμε να γεμίσουμε τα χέρια και να αδειάσουμε την καρδιά. Μπορούμε να κερδίσουμε μία συζήτηση και να χάσουμε έναν άνθρωπο. Μπορούμε να αποδείξουμε ότι έχουμε δίκαιο και να καταστρέψουμε τη σχέση μας. Δεν είναι κάθε νίκη πραγματική.

Και εδώ έρχεται, η μεγάλη δυνατότητα της νέας αρχής. Η παραβολή του ασώτου υιού είναι ίσως από τα πιο γνωστά κείμενα του Ευαγγελίου. Κι όμως κάθε φορά που την ακούμε, κάτι καινούριο μπορούμε να βρούμε. Ο γιος έφυγε, έκανε λάθη,

σπατάλησε, πληγώθηκε και τελικά επέστρεψε. Ο πατέρας, μόλις τον είδε από μακριά, έτρεξε, τον αγκάλιασε και τον φίλησε.⁵ Δεν του είπε πρώτα: «Περίμενε να δούμε αν αξίζεις». Δεν άνοιξε λογαριασμό. Δεν έκανε ανάκριση. Ας προσέξουμε, σας παρακαλώ εδώ κάτι: αναφέρουμε την έννοια του λάθους. Αυτό δεν σημαίνει ότι το λάθος παύει να είναι λάθος. Σημαίνει, όμως, ότι ο άνθρωπος είναι πάντοτε μεγαλύτερος σε αξία από το λάθος του. Αυτή είναι μία αλήθεια που πρέπει να κρατήσουμε. Ο Χριστός δε ν μας ταυτίζει με τη χειρότερη στιγμή της ζωής μας. Μπορεί να έπεσες. Δεν σημαίνει όμως ότι τελείωσες. Μπορεί να απομακρύνθηκες. Δεν σημαίνει ότι έκλεισε ο δρόμος της επιστροφής. Μπορεί να απογοήτευσες ανθρώπους και τον εαυτό σου. Υπάρχει ακόμη η δυνατότητα να πεις: «Θα σηκωθώ και θα επιστρέψω, Θεέ μου».

Κάπου εδώ έρχεται στον νου μου ένας γνωστός στίχος του Νίκου Γκάτσου από ένα τραγούδι του Μάνου Χατζιδάκι: «αυτός ο κόσμος δε θα αλλάξει ποτέ».⁶ Είναι μια φράση που πολλές φορές μοιάζει τόσο αληθινή, βλέποντας τι συμβαίνει στον κόσμο. Κοιτάζουμε γύρω μας και λέμε: «Τίποτε δεν αλλάζει». Βλέπουμε τα ίδια λάθη, τις ίδιες συγκρούσεις, τις ίδιες απογοητεύσεις. Το ίδιο λέμε καμιά φορά και για τον εαυτό μας: «Εγώ έτσι είμαι. Δεν αλλάζω». Το Ευαγγέλιο, όμως, δεν συμφωνεί με την παραίτηση και αυτόν τον προσανατολισμό μας. Δεν μας λέει ότι η αλλαγή είναι εύκολη. Μας αναφέρει όμως ότι είναι δυνατή. Αν δεν ήταν, δεν θα υπήρχε μετάνοια. Δεν θα υπήρχε ένας Πέτρος που από την άρνηση έφτασε στην αποστολή. Δεν θα υπήρχε ένας Σάυλος που έγινε Παύλος. Ο κόσμος μπορεί να μην αλλάζει μέσα σε μία νύχτα. Αλλά κάθε φορά που αλλάζει μία καρδιά, ένα κομμάτι του κόσμου έχει ήδη αλλάξει. Η αλλαγή αυτή δεν επιβάλλεται. Ο Χριστός είπε: «Όποιος θέλει να με ακολουθήσει...».⁷ Δεν τραβά κανέναν με τη βία. Δεν καταργεί την ελευθερία μας. Μας καλεί. Μας δείχνει τον δρόμο. Και περιμένει την ελεύθερη απάντησή μας. Η πίστη που επιβάλλεται παύει να είναι πίστη. Η αγάπη που

εξαναγκάζεται παύει να είναι αγάπη. Αυτό να μη το ξεχνούμε ποτέ.

Ας περάσουμε τώρα στον δεύτερο προβληματισμό, που είναι η συνάντησή μας με τον Χριστό.

Πώς τον συναντούμε; Αρκεί να λέμε ότι πιστεύουμε; Να έχουμε μία εικόνα στο σπίτι; Να ανάβουμε ένα κερί όταν δυσκολευόμαστε και να θυμόμαστε την Εκκλησία στις μεγάλες γιορτές; Ποιες θα πρέπει να είναι οι κινήσεις μας;

Αγαπητοί μου,

Η χριστιανική ζωή είναι κάτι πολύ περισσότερο. Ο Χριστός μας έδωσε την Εκκλησία και μέσα σε αυτή την Κιβωτό, μας συναντά με τρόπο συγκεκριμένο. Γι' αυτό τον λόγο έχουμε τα Μυστήρια. Τι θέλω να πω με αυτό; Τα Ιερά Μυστήρια, δεν είναι έθιμα ούτε απλώς τελετές που συνοδεύουν τις σημαντικές στιγμές της ζωής μας. Είναι οι τρόποι συναντήσεώς μας με τον Ιησού Χριστό. Επιτρέψτε μου να απαριθμήσουμε κάποια από αυτά. Πιο συγκεκριμένα, στο Βάπτισμα δεν αποκτούμε απλώς ένα όνομα και μία ανάμνηση από μία οικογενειακή συνάθροιση. Αρχίζει μία νέα ζωή. Στο Χρίσμα λαμβάνουμε τη δωρεά του Αγίου Πνεύματος. Αυτό όμως που αρχίζει τότε χρειάζεται συνέχεια. Δεν αρκεί να βαπτιστήκαμε κάποτε. Χρειάζεται να ζούμε αυτό που λάβαμε. Το ερώτημα δεν είναι μόνο «βαπτίστηκα;», αλλά αν «ζω ως άνθρωπος που ανήκει στον Χριστό;». Τι χρειάζεται λοιπόν ο άνθρωπος; Να βιώσει την αλήθεια της πίστεως.

Ας θυμηθούμε εδώ σας παρακαλώ, η Εκκλησία των πρώτων χριστιανών είχε έναν πολύ απλό τυπικό: οι πιστοί έμεναν σταθεροί στη διδασκαλία των Αποστόλων, στην κοινή ζωή, στην κλάση του άρτου και στις προσευχές.⁸ Λόγος, κοινότητα, Θεία Ευχαριστία και προσευχή. Ένας ολόκληρος τρόπος ζωής. Και

στην καρδιά αυτής της ζωής βρίσκεται η Θεία Ευχαριστία. Τι γίνεται όμως στην εποχή μας; Πολλές φορές λέμε: «Πήγα στην Εκκλησία». Πολύ καλά. Αλλά γιατί πήγαμε; Για να ανάψουμε ένα κερί; Για να εκπληρώσουμε μία υποχρέωση; Για να νιώσουμε ότι κάναμε αυτό που έπρεπε; Η καρδιά της Θείας Λειτουργίας δεν είναι απλώς η παρουσία μας στον Ναό. Είναι η συνάντηση και η κοινωνία με τον Ιησού. Ο ίδιος είπε: «Όποιος τρώει τη σάρκα μου και πίνει το αίμα μου έχει αιώνια ζωή».⁹ Δεν προσερχόμαστε, λοιπόν, στη Θεία Κοινωνία για να «πάρουμε κάτι» και να φύγουμε. Προσερχόμαστε για να ενωθούμε με τον Χριστό και μεταξύ μας. Και αυτό απαιτεί προετοιμασία, μετάνοια, προσευχή και πνευματική καθοδήγηση. Γιατί πώς γίνεται να κοινωνούμε και να κρατάμε μέσα μας μίσος; Πώς γίνεται να πλησιάζουμε το Άγιο Ποτήριο και να μην έχουμε διάθεση συμφιλίωσης με τον αδελφό μας; Η Θεία Ευχαριστία δεν μπορεί να είναι μία στιγμή αποκομμένη από την υπόλοιπη εβδομάδα μας. Αυτό που ζούμε μπροστά στο Άγιο Ποτήριο καλούμαστε να το μεταφέρουμε στο σπίτι, στη δουλειά αλλά και στην καθημερινότητά μας.

Έπειτα είναι και η Εξομολόγηση. Για πολλούς χριστιανούς η λέξη γεννά αμηχανία ή φόβο. «Τι θα πω; Τι θα σκεφθεί ο ιερέας; Ντρέπομαι». Όμως η εξομολόγηση δεν είναι ανάκριση. Δεν είναι δικαστήριο. Είναι επιστροφή. Ο Αναστημένος Κύριος έδωσε στους Αποστόλους την αποστολή της συγχωρήσεως των αμαρτιών.¹⁰ Η Εκκλησία συνεχίζει αυτή τη διακονία για να βοηθήσει τον άνθρωπο να ελευθερωθεί από αυτό που τον βαραίνει. Εκεί σταματούμε, έστω για λίγο, να κοιτάζουμε τι έκαναν οι άλλοι και στρέφουμε το βλέμμα στον εαυτό μας. Είναι πολύ εύκολο να βλέπουμε το λάθος του συζύγου, του παιδιού, του γείτονα και του συναδέλφου. Δυσκολότερο είναι να πούμε: «Εδώ εγώ πλήγωσα. Εδώ εγώ αδίκησα. Εδώ εγώ πρέπει να αλλάξω». Η μετάνοια αρχίζει όταν σταματήσω να λέω «φταίνε όλοι οι άλλοι» και πω: «Κύριε, εδώ εγώ έκανα λάθος». Η πρώτη

λέξη της αλλαγής είναι συχνά ένα τίμιο «έφταιξα». Και πολλές φορές αυτή η μία λέξη μπορεί να γίνει η αρχή μιας ολόκληρης νέας πορείας.

Οι δυσκολίες μας όμως, δεν σταματούν ποτέ. Έρχεται στην ζωή μας η ασθένεια και η Εκκλησία ως μάνα είναι και πάλι παρούσα. Στο Μυστήριο του Ευχελαίου προσεύχεται για τον άρρωστο, σύμφωνα με την αποστολική προτροπή να καλούνται οι πρεσβύτεροι της Εκκλησίας και να προσεύχονται γι' αυτόν.¹¹ Το Ευχέλαιο δεν είναι μαγεία και δεν αντικαθιστά τον ιατρό. Η πίστη δεν μας ζητά να αρνηθούμε την ιατρική ούτε να κλείσουμε τα μάτια στην πραγματικότητα. Μας θυμίζει όμως, ότι ακόμη και όταν το σώμα ασθενεί, ο άνθρωπος δεν παύει να είναι ολόκληρος άνθρωπος. Έχει ανάγκη θεραπείας, αλλά έχει ανάγκη και από έναν άνθρωπο δίπλα του. Έχει ανάγκη από προσευχή, ελπίδα, φροντίδα και παρουσία. Και πολλές φορές αυτό ακριβώς είναι που μπορούμε να προσφέρουμε όταν δεν έχουμε καμία άλλη απάντηση.

Και αν ο πόνος γίνει μεγάλος; Όταν ο γιατρός δεν έχει εύκολη απάντηση; Όταν χάνουμε έναν δικό μας άνθρωπο; Εδώ οι πολλές θεωρίες κουράζουν. Μπροστά στον τάφο του Λαζάρου ο Χριστός έκανε κάτι πολύ ανθρώπινο: δάκρυσε.¹² Πριν από τα μεγάλα λόγια, ένα δάκρυ. Πριν από την εξήγηση, παρουσία. Και αυτό είναι μάθημα για όλους μας. Όταν ένας άνθρωπος πονά, δεν χρειάζεται πάντοτε να του εξηγήσουμε γιατί συνέβη. Ίσως χρειάζεται απλώς να καθίσουμε δίπλα του. Γι' αυτό ο Χριστός μας λέει: «Ελάτε σε μένα όλοι όσοι κοπιάζετε και είστε φορτωμένοι, κι εγώ θα σας αναπαύσω».¹³ Σε ποιους μιλά; Στους κουρασμένους. Δεν λέει «ελάτε όταν τα τακτοποιήσετε όλα». Λέει «ελάτε κουρασμένοι». Δεν υπόσχεται ότι δεν θα υπάρξει σταυρός. Υπόσχεται ότι μέσα στον σταυρό δεν θα είμαστε μόνοι. Ο Απόστολος Παύλος μας βεβαιώνει ότι ούτε ο θάνατος ούτε η

ζωή ούτε καμία άλλη δύναμη μπορεί να μας χωρίσει από την αγάπη του Θεού, που φανερώθηκε στον Ιησού Χριστό.¹⁴ Αυτό χρειάζεται να ακούσει ο χριστιανός σήμερα. Η πίστη δεν είναι αναισθητικό. Δεν είναι ένας τρόπος να μην αισθανόμαστε τον πόνο. Ο χριστιανός δεν είναι ο άνθρωπος που δεν κλαίει. Είναι ο πρόσωπο που, ακόμη και όταν κλαίει, ξέρει ότι δεν είναι εγκαταλελειμμένος γιατί μέσω των Ιερών Μυστηρίων συναντά τον Χριστό.

Και τώρα ας περάσουμε στο τρίτο μέρος της ομιλίας μας, ίσως και το πιο πρακτικό: τι γίνεται με το σπίτι μας;

Όλοι μιλάμε για την οικογένεια. Όλοι λέμε ότι ο θεσμός αυτός, περνά κρίση. Ας γίνουμε όμως πιο συγκεκριμένοι. Οι οικογένειές μας σήμερα ζουν με ένταση. Οι γονείς δουλεύουν πολλές ώρες. Τα παιδιά έχουν σχολείο, μαθήματα, φροντιστήρια και δραστηριότητες. Υπάρχει οικονομική πίεση. Υπάρχει έλλειψη επικοινωνίας. Υπάρχουν οθόνες στο σπίτι παντού. Πολλές φορές τέσσερις άνθρωποι κάθονται στο ίδιο δωμάτιο, κάτω από την ίδια στέγη και ο καθένας κοιτάζει την οθόνη του. Τρία ερωτήματα, θα βοηθήσουν τι θέλω να πω. Μήπως ξέρουμε τι βαθμό πήρε το παιδί μας αλλά δεν ξέρουμε τι το φοβίζει; Μήπως ξέρουμε τι έκανε ο σύζυγός μας στη δουλειά, αλλά έχουμε μήνες να τον ρωτήσουμε; Μήπως ο σύζυγος δεν νοιάστηκε ποτέ για την αντοχή της συζύγου του; Η οικογένεια δεν χρειάζεται μόνο περισσότερο χρόνο. Χρειάζεται πιο ποιοτική παρουσία με ενδιαφέρον του ενός για τον άλλον. Δεν υπάρχουν τέλειες οικογένειες. Υπάρχουν οικογένειες όμως που προσπαθούν. Υπάρχουν σπίτια στα οποία οι άνθρωποι θυμώνουν αλλά μαθαίνουν να συμφιλιώνονται. Κάνουν λάθη αλλά ζητούν συγγνώμη.

Ο ίδιος ο Χριστός μας λέει: «Όπου είναι δύο ή τρεις συγκεντρωμένοι στο όνομά μου, εκεί είμαι ανάμεσά τους».¹⁵ Γιατί να μην αρχίσουμε αυτό, από το σπίτι μας; Αυτή όμως η πρόταση της Αγίας Γραφής, θέλει τακτική και διάθεση επικοινωνίας από όλους. Θα πει κάποιος εδώ: «Για να γίνει αυτό που λέει το Ευαγγέλιο, χρειάζονται ώρες προσευχής». Σε αυτόν τον λογισμό, απαντώ ότι δεν απαιτείται μακρολογία στην προσευχή. Μπορούν δύο λεπτά να αλλάξουν την ατμόσφαιρα στο σπίτι. Ένα «Πάτερ ημών» πριν κοιμηθούμε. Μία μικρή προσευχή πριν φύγουν τα παιδιά το πρωί. Ένα «Χριστέ μου, βοήθησέ μας σήμερα». Λίγες γραμμές από το Ευαγγέλιο μία-δύο φορές την εβδομάδα. Κάποιος θα πει πάλι: «Αυτά είναι μικρά πράγματα». Ακριβώς. Οι οικογένειες συνήθως δεν διαλύονται από ένα μεγάλο γεγονός σε μία ημέρα. **Φθείρονται λίγο λίγο.** Και με τον ίδιο τρόπο **ξαναχτίζονται: λίγο λίγο.** Μία οικογένεια δεν αλλάζει με ένα μεγάλο κήρυγμα. Αλλάζει με μικρές καθημερινές επιστροφές.

Να δοκιμάσουμε κάτι ακόμη πιο απλό. Ένα γεύμα την ημέρα, ή έστω κάποιες φορές την εβδομάδα, χωρίς κινητά στο τραπέζι. Όχι για να κάνουμε επίδειξη «παραδοσιακής οικογένειας», αλλά για να δούμε ο ένας τον άλλον. Για να ρωτήσει ένας πατέρας το παιδί του «πώς πέρασες;» και να περιμένει πραγματικά την απάντηση. Για να ακούσει μια μητέρα χωρίς να διορθώνει αμέσως. Για να θυμηθεί ένα ζευγάρι ότι πριν γίνουν πατέρας και μητέρα ήταν δύο άνθρωποι που επέλεξαν ο ένας τον άλλο. Και εδώ το Μυστήριο του Γάμου αποκτά όλο το βάθος του. Ο γάμος ενός άνδρα και μιας γυναίκας δεν είναι απλώς μία όμορφη ημέρα, ένα νυφικό, φωτογραφίες και ένα γαμήλιο τραπέζι. Ο Απόστολος Παύλος λέει στους άνδρες: «Να αγαπάτε τις γυναίκες σας όπως ο Χριστός αγάπησε την Εκκλησία και παρέδωσε τον εαυτό Του γι' αυτήν».¹⁶ Αυτή είναι δύσκολη αγάπη. Αγάπη που δεν ρωτά μόνο «τι παίρνω;» αλλά και «τι

δίνω;». Αγάπη που θυσιάζει τον εγωισμό της για να σωθεί η σχέση.

Τι σημαίνει λοιπόν να βάλουμε τον Χριστό στον Γάμο μας; Δεν σημαίνει να γεμίσουμε το σπίτι θρησκευτικές φράσεις. Σημαίνει να μάθουμε να λέμε «συγγνώμη». Να μη χρησιμοποιούμε τη σιωπή ως τιμωρία. Να μη φυλάμε παλιά λάθη σαν όπλα για τον επόμενο καβγά. Να μην προσβάλλουμε τον άνθρωπό μας μπροστά στα παιδιά. Να μπορούμε να συζητήσουμε πριν το πρόβλημα γίνει τοίχος. Μερικές φορές λέμε: «Έφυγε η αγάπη». Η αγάπη δεν είναι μόνο συναίσθημα. Υπάρχουν ημέρες κατά τις οποίες το «αγαπώ» σημαίνει: υπομένω, ακούω, σιωπώ και συγχωρώ. Τι μας λένε οι Άγιοι μας; Ο Άγιος Αθανάσιος Αλεξανδρείας διδάσκει ότι ο Θεός έγινε άνθρωπος για να ανοίξει στον άνθρωπο τον δρόμο της κοινωνίας μαζί Του.¹⁷ Ο Ιησούς δεν ήρθε να βελτιώσει απλώς λίγο τη συμπεριφορά μας. Ήρθε να μεταμορφώσει τον τρόπο με τον οποίο αγαπούμε ως άνθρωποι. Ο Μέγας Βασίλειος σημειώνει στα κείμενά του, ότι η αγάπη προς τον Θεό δεν είναι κάτι ξένο που διδάσκεται στον άνθρωπο απ' έξω, αλλά μία δυνατότητα που υπάρχει βαθιά στην ύπαρξή του και χρειάζεται καλλιέργεια.¹⁸ Το ίδιο συμβαίνει και με την αγάπη στο σπίτι. Δεν αρκεί να λέμε «αγαπιόμαστε». Η αγάπη θέλει καλλιέργεια. Ένας κήπος που δεν τον φροντίζεις σίγουρο είναι ότι κάποτε θα γεμίσει αγκάθια.

«Καλά όλα αυτά», θα πει κάποιος, **«τι γίνεται όμως με τα παιδιά;»**. Το μεγάλο μας άγχος, σήμερα στο ελληνικό σπίτι είναι «πώς θα κρατήσουμε τα παιδιά στην Εκκλησία;». Επιτρέψτε μου όμως εδώ μία ένσταση. Ίσως πρέπει να αλλάξουμε λίγο την ερώτηση. Τι Εκκλησία βλέπουν τα παιδιά μέσα στο σπίτι μας; Μας βλέπουν να πηγαίνουμε στη Θεία Λειτουργία με χαρά ή ως αγγαρεία; Μας βλέπουν να προσευχόμαστε ή μόνο να τους λέμε να προσεύχονται; Μας βλέπουν να συγχωρούμε; Το παιδί μπορεί

να ξεχάσει πολλές συμβουλές. Δύσκολα ξεχνά όμως αυτό που έζησε. Αν ακούει τον πατέρα του να μιλά για τον Χριστό και τον βλέπει να περιφρονεί τους άλλους, ποιο από τα δύο θα πιστέψει; Αν ακούει τη μητέρα του να μιλά για συγχώρηση, αλλά τη βλέπει να κρατά μέσα της μια πίκρα για χρόνια, τι θα μάθει; Τα παιδιά ακούνε τα λόγια μας, αλλά διαβάζουν τη ζωή μας.

Γι' αυτό ο Άγιος Ιγνάτιος ο Θεοφόρος διδάσκει ότι είναι καλύτερο να είναι κανείς πραγματικά αυτό που πιστεύει παρά να μιλά χωρίς να το ζει, και ότι είναι καλό να διδάσκει κάποιος όταν εφαρμόζει ο ίδιος όσα λέει.¹⁹ Αυτό είναι κατήχηση. Κατήχηση δεν είναι μόνο το μάθημα του Σαββάτου ή της Κυριακής. Είναι το σπίτι. Είναι το τραπέζι. Είναι το πώς αντιδρά ο πατέρας όταν θυμώνει. Είναι το πώς η μητέρα μιλά για έναν άνθρωπο που την πλήγωσε. Είναι το πώς όλοι μαζί αντιμετωπίζουν μία δυσκολία. Ο ιερός Χρυσόστομος χρησιμοποιεί μία πολύ αυστηρή φράση: «Δεν υπάρχει τίποτε πιο ψυχρό από έναν χριστιανό που δεν ενδιαφέρεται για τη σωτηρία των άλλων».²⁰ Αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να κυνηγάμε τους άλλους και να τους πιέζουμε να πιστέψουν. Σημαίνει ότι δεν μπορεί να μου είναι αδιάφορος ο άνθρωπος που βρίσκεται δίπλα μου. Και πρώτα από όλους, δεν μπορεί να μου είναι αδιάφορος ο άνθρωπος του ίδιου μου του σπιτιού. Πριν ανησυχήσουμε για τον κόσμο ολόκληρο, ας κοιτάξουμε το σπίτι μας. Πριν πούμε ότι «η νεολαία χάλασε», ας καθίσουμε με έναν νέο άνθρωπο και ας τον ακούσουμε.

Και εδώ ακριβώς είναι η πρακτική πλευρά της σημερινής ομιλίας. Τι μπορούμε να κάνουμε από σήμερα;

Όχι είκοσι πράγματα. Λίγα. Να ανοίγουμε κάποιες φορές το Ευαγγέλιο στο σπίτι. Να έχουμε μία μικρή κοινή οικογενειακή προσευχή. Να ξαναδούμε την Κυριακή ως ημέρα Θείας Λειτουργίας και συνάντησης. Να επανεξετάσουμε τη σχέση μας με την Εξομολόγηση και τη Θεία Κοινωνία. Να κλείνουμε

κάποτε τις οθόνες για να ανοίγουμε τα πρόσωπά μας ο ένας στον άλλο. Και κάτι ακόμη. Να μη ντρεπόμαστε να πούμε στον Χριστό την πραγματική κατάσταση της ζωής μας. Η προσευχή μπορεί να αρχίσει με μία απλή φράση: «Χριστέ μου, κουράστηκα». «Χριστέ μου, θύμωσα». «Δεν μπορώ να συγχωρήσω». «Φοβάμαι για το παιδί μου». «Δεν ξέρω τι να κάνω». Αυτή μπορεί να είναι η πιο αληθινή προσευχή μιας ημέρας. Γιατί πολλές φορές νομίζουμε ότι για να πλησιάσουμε τον Θεό πρέπει πρώτα να φτιάξουμε τον εαυτό μας. Είναι σαν να λέει ο άρρωστος: «Θα γίνω καλά και μετά θα πάω στον γιατρό». Όχι. Πηγαίνουμε ακριβώς επειδή έχουμε ανάγκη θεραπείας. Η Εκκλησία δεν είναι χώρος στον οποίο συναντώνται άνθρωποι που τα κατάφεραν όλα. Είναι ένα μεγάλο Νοσοκομείο. Είναι ο χώρος όπου άνθρωποι που πέφτουν μαθαίνουν να ξανασηκώνονται.

Ίσως όλο αυτό να συνοψίζεται με τον πιο απλό τρόπο σε ένα μικρό περιστατικό από το Γεροντικό. Ένας αδελφός πήγε στον αββά Σισώη και του είπε: «Αββά, έπεσα. Τι να κάνω;». Ο γέροντας του απάντησε: «Σήκω ξανά». Ο αδελφός τού είπε: «Σηκώθηκα, αλλά έπεσα πάλι». Και ο αββάς απάντησε: «Σήκω ξανά και ξανά». «Μέχρι πότε;», τον ρώτησε. «Μέχρι να σε βρει το τέλος όρθιο», του απάντησε.²¹ Τι παρηγορητικός λόγος! Ο Θεός γνωρίζει την ανθρώπινη αδυναμία μας και, όταν πέφτουμε, μας καλεί να μη μείνουμε πεσμένοι. Έπεσες; Σήκω. Κουράστηκες; Ξεκίνα ξανά. Απομακρύνθηκες; Γύρισε. Γιατί στη χριστιανική ζωή η πτώση δεν είναι το τέλος. **Τραγωδία είναι να πιστέψεις ότι δεν αξίζει πια να σηκωθείς.**

Αγαπητοί μου,

Φθάνοντας προς το τέλος, ας αναφέρουμε και πάλι τα τρία σημεία με τα οποία ξεκινήσαμε, για να ολοκληρώσουμε τον προβληματισμό μας και ταυτόχρονα να απαντήσουμε στο

ερώτημα που μας τέθηκε στην αρχή, αν «Χωράει ο Χριστός στη ζωή μας σήμερα;».

Τι είπαμε:

Πρώτον, χρειαζόμαστε τον λόγο του Χριστού για να βρούμε προσανατολισμό. Δεν μας λείπει η πληροφορία. Μας λείπει πολλές φορές το κριτήριο. Χρειαζόμαστε ένα φως που θα μας βοηθήσει να αποφασίσουμε όχι μόνο τι μας συμφέρει, αλλά τι είναι αληθινό, τι είναι δίκαιο και τι οικοδομεί τον άνθρωπο.

Δεύτερον, χρειαζόμαστε στη ζωή μας, τη ζωή της Εκκλησίας και τα Μυστήριά της. Ο Χριστός δεν μας άφησε μόνους με μία θεωρία. Μας έδωσε τα Ιερά Μυστήρια. Δεν είναι έθιμα που απλώς τα διατηρούμε. Είναι τρόποι με τους οποίους η χάρη Του αγγίζει την ζωή μας. Δεν αρκεί να λέμε ότι πιστεύουμε στον Θεό. Χρειάζεται να ζούμε μαζί Του.

Και τρίτον, χρειαζόμαστε τον Χριστό μέσα στις οικογένειές μας. Όχι ως μία ακόμη υποχρέωση μέσα στο ήδη φορτωμένο πρόγραμμά μας, αλλά ως παρουσία. Ως τρόπο να αγαπάμε, να συγχωρούμε, να μιλάμε και να ακούμε. Η οικογένεια δεν προστατεύεται μόνο με ωραία λόγια για την αξία της. Προστατεύεται όταν οι άνθρωποι μέσα της μαθαίνουν να συναντιούνται ξανά.

Αγαπητοί μου,

Η ζωή δεν είναι πάντοτε όπως τη σχεδιάσαμε. Υπάρχουν ανατροπές, ασθένειες, απογοητεύσεις, σχέσεις που δοκιμάζονται, παιδιά που παίρνουν δρόμους που μας ανησυχούν. Ο Χριστός δεν έρχεται να μας υποσχεθεί ότι όλα θα γίνουν όπως τα θέλουμε. Έρχεται να μας θυμίσει ότι δεν είμαστε μόνοι. Γι' αυτό και απόψε, δεν θέλω να φύγουμε απλώς με μία ωραία ομιλία στο

μυαλό μας. Θα ήθελα να φύγουμε με μία μικρή απόφαση: **να πάρουμε τη ζωή μας στα σοβαρά, να εμπιστευθούμε περισσότερο τον Χριστό και να ζήσουμε ουσιαστικότερα μέσα στην Εκκλησία.** Ο Χριστός δεν περιμένει να φτάσουμε πρώτα στην τελειότητα για να Τον πλησιάσουμε. Ζητά μία καρδιά που να Του αφήνει χώρο. Και από εκεί μπορεί να αρχίσει η αλλαγή: από έναν άνθρωπο, από ένα σπίτι, από μία οικογένεια, από μία ενορία. Ας αρχίσουμε, λοιπόν, από το δικό μας σπίτι. Ας αρχίσουμε από τη δική μας καρδιά. Ας αρχίσουμε από σήμερα.

Καλή και ευλογημένη κατηχητική χρονιά.

Παραπομπές

1. Ψαλμ. 118, 105.
2. Ματθ. 4, 4.
3. Ιω. 10, 10.
4. Ιω. 15, 5.
5. Λουκ. 15, 20.
6. Νίκος Γκάτσος, «Κεμάλ», μουσική Μάνου Χατζιδάκι.
7. Ματθ. 16, 24.
8. Πράξ. 2, 42.
9. Ιω. 6, 54.
10. Ιω. 20, 22-23.
11. Ιακ. 5, 14-15.
12. Ιω. 11, 35.
13. Ματθ. 11, 28.
14. Ρωμ. 8, 38-39.
15. Ματθ. 18, 20.
16. Εφ. 5, 25.
17. Μέγας Αθανάσιος, Περί Ενανθρωπήσεως του Λόγου, 54, 3, PG 25, 192B.
18. Μέγας Βασίλειος, Όροι κατά πλάτος, 2, 1, PG 31, 908B-C.
19. Ιγνάτιος Αντιοχείας, Προς Εφεσίους, 15, 1.
20. Ιωάννης Χρυσόστομος, Εις τας Πράξεις των Αποστόλων, Ομιλία Κ', PG 60, 162.
21. Αποφθέγματα Πατέρων, Αββάς Σισώης 38, PG 65, 404C.